

MUNKAÜNNEP

A boldog évek sokasodnak
és számlálgom, hogy hány szabad
május nyílt ki már
vörös csillagunk alatt.

Ó, virághozó munkaünnep!
Te lángszínbetűs május 1!
Harcra és békére
a munkásvér festett meg.

Korhadtt századok árkából most,
ha kilépne az első harcos,
— ki barikádozott,
míg rá nem hullt a pallós —

felkelő napja lennél újra
a zsarnok ellen tengert gyűjtva.
Fegyver lennél, s kötél
tökés nyakakra hullva.

Az első harcos olyan lenne,
mint ma az olasz nép bármelyike,
ki ekét fog és szánt:
belevág az úr földjibe.

Az első harcos is sztrájkolna,
s mint a franciák, ma így szólna:
„Fegyvert mi nem rakunk
ki háborús célokra!”

Az első harcos is Keletre
tekintene, a vörös Kremltre...
— Ott van a mi Erőnk
a végső győzelemre.

Az első harcos és harcosok
vérétől áztak a májusok,
s volt május, mikor az
évig értek füstös romok.

És most számlálom az éveket
— hálám emelje ezt az éneket
Szabadítónk felé,
Ki fölkarolta népemet.

MIT VÉDTÉL VOLNA NEGYVENÖTIG...

Mindenfelől csak szívták véred
— öt éve kaptál emberséget.

Az állat külön helyen lakott,
— napfény csókolja ma ablakod.

Olesón vettek és úgy adtak el,
— ma legfőbb kincsünk lett az ember.

Még kenyérből sem ettél sokat,
— ma köszöntjük a népboltokat.

Ruhád rongyos volt s félték tőled,
— ma előlépsz éltermelőnek.

Kulturád betelt a—b—c-vel,
— ma kedvvel tanulsz felnőtt fővel.

Beteg, öreges volt a gyermek,
— ma hangosak a gyermekkertek.

Süket hallgatás volt a sorsod,
— s ma szód, mint zászlód, úgy kibontod.

Barázda mélyült sápadt arcon,
— s ma hősként állsz a békeharcon.

Mit védtél volna negyvenötig?
— Ma kis országunk erősödik.

A munkának csak terhét láttad,
— ma érted dohognak a gyárak.

Vetted, mégis más arattott,
— s ma veled nőnek az asztagok.

Jelenbe nézel s jövőd látod,
s tiédnek mondod az országot.

LÓDI FERENC

S Z E G E D

Őselm itt dúrták a földet,
hogy sovány kenyecrük legyen.
Minden nadrágosnak köszöntek
nagy sunyítva, türelmesen,
mert mindenkiben végrehajtót,
urat, csendőrspiclit láttak...
— köd ülte meg a Tisza-partot;
voit, ki fölcsapott betyárnak.

Csak nyögtek és feketült az ég.
A gatyás paraszt szétvágta
nadrágszj-parcelláját mindég,
ha fia nősült, vagy lánya
fejét kötötte be, kiszolgált
másik szegény eseléd fia.
— Boros kupából vizet prédikált
a pap s úszott a föld, tanya.

S ha mégis maradt kevéske föld,
a testvérek és unokák
egymásra emelve fel ökölt
„lörvény“ előtt szétcibálták.
Igy ment ez sok századon erre,
míg végül bérrabszolga lett
az unokák szégyen-serege
s hízlalták a tőkéseket.

Itt nősült suhanc korban Apám
— békési kutásó fia
vörös tizenkilenc után.
A hőhér Horthy hadnagya
parázs munkásgyűlöletével
Apámra fogta fegyverét,
mert a „nagy vezér“ fényképével
tűrötte ki az ülepét.

A haláltól „csak“ négyhét zárka
mentette meg e „gaztettért“.
— A zavaros Tisza hulláma
ivott, ivott sok embervért.
Megtelt hazafival a börtön:
itt raboskodott Rákosi
s titkon nevelt — fél emberöltőn
magnótték proletárjai.

Jött dacosan József Attila
s az alvó Szegedbe dőfött.
Tiszta szívvel harcba hívta,
aki maga erőküldött.
A gyár hasáiban nőtt az élet,
harcban fogant az öntudat,
s vékonyultak a kaszaélek
roggyant tanyák árnya alatt.

Mindig sűrűbben lobbant lángra
éjjel a sarlós kalapács...
Így ölelte át házról-házra
a várost a vasas, az ács,
s velük ölelte az országot
mindig erősebben a Párt,
s így ölelték át a világot
a vaskemény kommunisták.

Móravárosban the-ben
hullott a munkás, mint a légy.
Ígéret maradt minden évben
a csatornázás. Tóvidék
volt, minden lakást víz rohasztott,
svábbogár tenyészett és pocok.
A munkásosztály lombosodott,
itt laktak az agitátorok,

kiknek munkáján ébredt a nép,
s akikre lesett minden csendőr,
mert görgötték jövőnk kerekét
az üzemek mélyeiből.
Az egész rothadt társadalom
húsunkból tépett falatot,
s csömörbe fulladt dalon
meneteltünk mi, magyarok.

Ki bérét kérte kihallgatták
s nem maradt ép egy csontja sem.
Ki bérét kérte, tovább dobták,
hogy kint a fronton essen el.
Ezer csápjával fonódott ránk
a borzas tőke mindenütt,
és nem éltünk, hisz nem volt hazánk,
mert lekötötték a kezünk.

S mégis, mikor a náci horda
ide fészkelte be magát,
Szeged fölött, mint piros rózsa,
bevilágolták a határt
a Back-malom pernyés lángjai.
Parázson-sült búzáat adtak
Rákosi hős proletárjai
a gázkamrás germánoknak.

A városházán ütött tanyát
itt is a here kulák raj.
Zsellérnek hagyták ők a kapát:
„a munkás bére jobb talaj...“
Ott szivaroztak mindig sörben
s majd kinyomták az ahiakot,
mikor én szenet és fát hordtam
büntetésből, meg salakot.

Mert nevelték a kis „leventét“
és mind a többi társam is,
kik velem együtt nem szerették
az utat, mely templomba visz.
Akkor is híztak, amikor mi
elkerültük a templomot;
isten nevében hordatták ki
a teleköpdelte salakot.

Szeged! Tiszapart! én városom!
Az utcákon és tereken
a kis fiú már nem oson
napégetten, félmeztelen...
De sok keserű emlékem van,
mely hozzád köti életem!
Minden rögdühöz volna szavam,
abogy lapozok át az éveken.

Hideg, szegénység, papikonyhák,
városperem, sok kirakat,
dühös sztrájkok, mik fojtogatták
a hajcsárt s a gyárosokat...
Apám is sztrájkolt, s meg is vérték
a Csizmadia Péterek,
a keselyű Horthy levették,
ilyen csúf voltál te, Szeged!

Utcaid zugát régen tudom,
— nyolc-tíz szurtos proligyerek
ott voltunk kint a vásárokon
s vártuk, hogy mások vegyenek,
mi meg suttyomban cukrot, babát,
törökmézket, dinnnyét loptunk.
Nekünk nem vettek vásárfiát:
— így hát egymásnak oroztunk!

Gyűlöltem minden játékparkot,
hova „úri fiúk“ jártak.
Keserű ez, de mégis vallok:
megátkoztam az Anyámat,
hogy olyanok szüilt, kit hintázni
nem engedtek a esőzők sem.
Én még nem tudtam visszavágni,
de nem is sírtam keservesen.

Ha bántottak, hát elszaladtam
egyik saroktól másikig.
Sok társammal így maradtam
tudatlan, rongyos, évekig.
Felnőttem Apám kenyereből,
de jobb sose volt, csak rosszabb.
Ha megszöktem a „leventérből“
az „oktatók“ megpofoztak.

Így neveltél te engem, Szeged!
Így neveltél te, mostohán,
de így lettem én acél, edzett,
mert ilyenek szüilt az Anyám.
Tizenkét éves koromban már
kifutó voltam sok helyen,
a puttony nagyobb volt nálamnál,
de csak hordtam türelmesen.

Később vasasnak szerződöttetek,
(köszönöm nektek jó szülők).
A kevésből még kevesebbet
ettetek értem, mint azelőtt.
Mert három évig ingyen reszelt
vagy esztergált a kis inas.
Három évig a pofon nevelt:
„még mindég nincs kész, te pimasz!“

★

Kocsit is húztam vagy két évig,
háromig műhelyt sepertem,
s két év után a gyalogépig,
a ranglétrán fölkerültem.
Kiss bácsi mindig dudorászott,
mindig motyogott valamit
s egyszer azt mondta: „fiam, látod,
milyen nagy disznóság van itt?

Mennyien élnek kényelemmel
s mennyi a féreg mindenütt!
En mondom, mire segéd leszel,
a Párt keze majd ideüt.“
Ekkor hallottam én a Pátról
s lassan kinyitott a szemem.
Ekkor hallottam új világról,
hol győztek a tőkésaken.

Az évek, mint a kinunk, nőttek,
jól ránk ültek a németek,
de Sztálingrád után sűrűgtek
s esaholtak, mint a vérebec.
A Don-kanyarnál csontá fágytak
és fölguyították Kievet.
Egész Berling csak szaladtak:
mert jöttek a hős Szovjetek!

De tudtam mire jó a térkép,
figyeltem hási útjukat,
s nem is sokára átállépték
a lánabanótt Kárpátokat.
Erdély felől a nehéz tankok
megölelték a vén Tiszát,
s mint kerge birkák, ijedt barmok,
náci nácin taposott át.

Iszkolt mind-mind a sunyi német,
surrantak, mint a tolvajok,
s ahol csak tudtak, belénk téptek
utoljára még jó nagyot.
A hidjainkat vízelölték,
nem övek volt, hát lehetett,
s Újszegeden a sok szövögép
a Tisza áldozata lett.

Ezerkilencszáznegyvennégyben
tisza leti a lőporos ősz.
A béke és jólét nevében
köszöntött ránk, Ki oly erős.
Sztálin mosolygott minden arcon
és minden szovjet fegyveren.
Sztálin állt itt a Tiszaparton
katonáival, Szegeden.

★

Sztálin mosolygott rá Szegedre
s életre kelt a Tiszapart.
Sztálin mosolygott a szemekbe
és megölelte a magyart.
Szőreg felől még füstölt a rom,
mi már szegtük a kenyeret,
s az asztal körül az arcokon
kiült a fény: a szeretet.

Legyen áldott - szólt fel az egyik -
Sztálin elvtárs, a hős vezér!
— s messzi néztek, a vörös Kremlig...
és párolgott a friss kenyér.
Legyen áldott a Vörös Sereg,
a harcba induló ököl,
s legyen áldott, ki már elesett,
ki mindnyájunkért ment elől!

Legyen áldott — mondta a másik —
a Párt, mely sosem tévedett!
— s megkeményedtek arconásik
s fölcillantak a fegyverek.
Legyen áldott a terhes jelen,
mely szüli béke-gyermekét!
Susogja kalász a földeken
a szabadságot szerteszét!

S ti új barátok! ti magyarok,
rátok készöntött a hajnal!
Csiszoljátok ki szerszámotok
csillagunk sugaraival!
Föl a gyárakba! hűlt a kohó,
a szabad földnek eke fell!
Zsenge vetésünk takarja hó
s a gyár dalunkra majd felel.

A dieső szővjet fegyver nekünk
így adott újra életet.
Így emelkedett fel nemzetünk
és így emelkedett Szeged.
Rones hidunk helyén új híd ível
s az én munkám is benne van.
Ott lettem költő s teli szívvel,
mint szerszám, csattogott szavam.

Munkámban fogta kezem a Párt
s a betonvás jól idomult.
Az éjjelt sokszor tanultam át,
de így hullt rólam le a mult.
Az általános iskolában
jobban kinyílt a jövő,
s akaratom egy régi vágyban
domborodott és tört elő.

Így lettem én a dolgozóknál
tanítóképzés tanuló.
Nappal dolgoztam kint a hídnál,
este tanultam: „dó-mi-szó,
s hogy $a + b = c$ -vel,
Petőfi sosem alkudott,
de Dózsa Györgyék mért buktak el,
s mért látunk éjjel csillagot?“

Sztálin tanított minket élni,
földünkbe búzát Ó adott,
s az alvó gyárak dőlt kéményi
szavára törtek alapot.
Sztálin mutatta mi az élet
s tanított arra: mi a Párt.
Sztálin hozta a békességet
s boldoggá tette e hazát.

Sztálin vezette győztes harcunk
s ott járt az élen Rákosink,
és tudtuk, mikor hova csapjunk,
kik rombolják a terveink.
— Rühes kutyaképz szimatoltak
a tőkés dögök ellenünk,
s kikezdték a földet a „varjak“,
hogy ne legyen több kenyerünk.

Még alig csitult el a fegyver,
még alig hűlt ki a sok rom,
alig lett magáé az ember;
véresék szálltak falun, városan.
Éhesek voltak, húsrá vágytak
és kellettünk volna nekik.
Kellott volna a föld s a gyárak,
... ide keringtek Szegedig.

Rágták a 3 éves tervet,
mint patkányok a házfalat,
de végül is mind bent rekedtek
s úgy tettünk: meg is fulljanak!
Moszkva szeme vigyázta álmunk
s így nem veszhetünk már mi el,
így lett nehéz-ipar nálunk,
s legfőbb kincsünk: az ember!

Később már gyárban esztorgáltam,
új, magyar gyártmány volt a pad.
Egész emberré én ott váltam,
emberré tett az öntudat.
Formáltam magam, mint a gépem,
mely szivemmel vert, dobogott,
hogy jó legyen a termelésem:
egy ország áll mellettem ott!

De tovább látott náiam a Párt
s még messzebb lát sok évnnyire:
„munkásokból képzünk tanárt
s mérnököt az ország élire!“
Itt ér a tollam be a mába,
hol gyökeredzik a jövő.
Emelkedj föl vers a világra
s kiáltsd: sokáig éljen Ó!

Boldog vagyok, hogy mostan élek!
Köszöntelek sztálini-kor,
mert benned élnek nemzedékek
s hazám szabad! szabad e hon!
Emelkedj vers és vidd szét e szót,
mely Pártom köszöntése lett!
Szabadság nektek, honfoglalók!
Szabadság városom, Szeged!

Szakérettségít végeztem én,
s úgy érzem, eddig helytálltam.
A gyár küldött el év elején
s azóta nem esztergáltam.
Soká szoktam meg az új helyet,
— a gyár hozzám nőtt s én hozzá,
de megtanultam, hogy a Tervet
növelhetem így is nagyobbá.

Sokszáz elvtárrsal élek együtt
a kollégium ölében,
s egyforma kedvvel egyengetjük
jövők: kéz simul a kézben.
Itt nőnek fel az új tanárok
— mellettünk a fűiskola,
s az oktatók is mind barátok,
— mint családban a jó apa.

Köszönöm én ezt sok társammal,
köszönöm Néked, Rákosi!
Köszönöm én a munkássággal,
köszönöm Néked, Révai,
hogy a legszebb kollégiumban
(Sztálin-krt. József Attila)
képezhettem és képezem magam:
tanár lesz a munkás fia.

Most tettünk vizsgát decemberben,
amikor korunk nagy fiát
hetvenedik harcos évében
köszöntötte az új világ.
Most tettünk vizsgát, mikor Tervünk
a három évre véget ért,
s újult erővel újat kezdünk
a hőségesebb életért.

★

Városom képe megváltozik,
vízduzzasztó lesz a Tiszán.
Minden lakásba áram folyik,
s nemcsak a Faragó-utcán
nőnek égig a munkásházak,
mert naggyá nő egész Szeged,
és ifjatozó virágágak
hírdetik: kész az épület!

Mindenhez közel lesz a házad,
mert villamos rohog veled.
Tervünk során hosszabb sínpárok
metszik át a vén Szegedet.

S mint gombák nőnek ki a gyárak,
éppen úgy, mint a kombinát,
hol szovjet gépek muzsikálnak
a fonóból szövőbe át.

Aranytengerre néz a város
s a kövér búza ránélet.
És szőke Tiszánk duzzogva mos
nedvessé bolgár-kerteket.
Nézd, nézd! hogyan fürödnek veled!
Messzebb, minthogy szemekkel látsz
erdők vernek itt gyökeret,
hogy befűthessed a lakást.

S hol szél hordta szét a homokot,
s mint gonosz, gyilkos porfelhő
tűdöd lombjára rakodott,
ott gyümölcsfák búznak elő,
és gondos kezek védik, óvják
a nagyranőtt gyümölcsöket:
országunk minden dolgozóját
hívja a dús gyümölcsesszűret.

Zengjen, szóljon a dal ajkadont!
Munkád gyümölcse már ez is:
minden nyáron hív a Balaton
s a Gallyatető télen is.
Orvosaid a népből lesznek
s ezernyi pályán formálhatod
szép jövőjét gyermekednek;
ember lettél már, van jogod!

Indul a Terv, szépül az ország,
szánkból, mint fojt-vas tör ki a szó,
hogy betöltse a legszebb formát,
a Hálát érted, Szovjetunió!
És Te érted, Ki úgy gondolsz ránk
korunk Leninje, nagy Sztálin,
hogy szívügyeddé titted hazánk:
segítség Rákosi munkásain.

Már élnek nálunk a módszerek,
amit átadtál minékünk,
hogy idomítsuk a gépeket
s még szebbé tegyük az életünk.
S háta, ti hősök, kik e földön
hazánkért hátran haltatok!
Szivetek helyén virág nőjön:
szabad nép örzi álmotok!

LÓDI FERENC